

Vodnik po sledovih besed

Ob dvestoti obletnici
smrti Valentina Vodnika
(1758-1819)

Pišem, da ne pozabim | Ne piše se le na papir | Od rokopisa do tiska | Knjige so zakladi | Knjiga. Znanje. Razum.

MEGA kviz lahko rešujete od 21. oktobra 2019 do 15. maja 2020 na www.megakviz.si.

Mestna občina
Ljubljana

LJUBLJANA
MESTNA KNJIŽNICA

NARODNA IN
UNIVERSITARNA
KNJIŽNICA LJUBLJANA

NARODNI MUZEJ
LJUBLJANA

NARODNA IN
UNIVERSITARNA
KNJIŽNICA LJUBLJANA

SKUPNOST MUZEJEV SLOVENIJE

mestna
knjižnica
ljubljana

Vodnik po sledovih besed

Ob dvestoti obletnici smrti Valentina Vodnika (1758-1819)

Pišem, da ne pozabim | Ne piše se le na papir | Od rokopisa do tiska | Knjige so zakladi | Knjiga. Znanje. Razum.

ZAKAJ MEGA KVIZ?

Slovenski knjižnično-muzejski MEGA kviz je moderna oblika knjižnično-informacijskega opismenjevanja. Organizacijsko in strokovno ga vodi Mestna knjižnica Ljubljana, Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo, v sodelovanju s Sekcijo za izobraževanje in komuniciranje pri Skupnosti muzejev Slovenije in, v letošnjem letu, z Mestnim muzejem Ljubljana.

S ciljem spoznavanja naravne in kulturne dediščine pritegne kviz k reševanju kar se da široko populacijo otrok, se vključuje v medpredmetno povezovanje in spodbuja branje poučnih knjig ter obisk kulturnih ustanov. Projekt poteka v šolskem letu, od oktobra do maja, učence k reševanju spodbujajo splošne in šolske knjižnice po Sloveniji. Kviz je primeren predvsem za učence drugega in tretjega triletja osnovne šole.

Vsebinski koncept je vezan na zaokrožene tematske cikle, ki obsegajo pet sklopov. Posamezni sklop obsega vprašalnik (tudi v pdf obliki, primerni za tisk), obsežnejše gradivo o predstavljeni temi (»Vse o ...«) in vrsto spodbud za nadaljnje raziskovanje (Radovednež) in potepanje (Potepuh), opremljen pa je tudi s slikovnim in videogradivom ter vrsto e-povezav. Za posamezni cikel kviza pripravimo priporočeno literaturo, mini strip in razpišemo likovni natečaj.

Vselej sem želel krajinski jezik čeden narediti. Baron Žiga Zois inu Anton Linhart mi v leti 1794 naročita kalender pisati; to je moje prvo delo, katiro tukaj vsem pred oči postavim, da se bodo smejali inu z menoj potrpljenje imeli. Če bom živel, očem še katiro noro med ludi dati; naši nastopniki bodo saj imeli kaj nad nami popravlati inu brusiti.*

* Valentin Vodnik o sebi v neobjavljeni avtobiografiji

Valentin Vodnik (1758-1819), duhovnik, pesnik, prevajalec, razsvetljenec, jezikoslovec, učitelj, novinar, urednik, avtor kuharskih knjig, ugank, epigramov, kmečkih pratik, ene prvih pesniških zbirk, slovenske slovnice in še česa.

KDAJ, KJE IN KAKO?

S 14. ciklom MEGA kviza se selimo v Mestni muzej Ljubljana, tokrat bo naša osrednja tema knjiga in zgodovina njenega nastanka in razvoja, od najstarejših ohranjenih sporočil, jamskih slikarj, pa do modernih elektronskih naprav, na katerih lahko beremo knjige brez papirja.

Kviz pripravljamo ob občasni razstavi *Knjiga. Znanje. Razum.* Mestnega muzeja Ljubljana, s predstavitev obdobjem, ki so bila ključna za razvoj slovenske pisane in tiskane besede ter slovenskega jezika, s poudarkom na središčnem prostoru dogajanja, Ljubljani.

Otvoritev nove sezone kviza bo v **ponedeljek, 21. oktobra 2019, ob 10. uri, v Mestnem muzeju Ljubljana, Gosposka ulica 15, 1000 Ljubljana.**

MEGA kviz lahko od 21. oktobra 2019 do 15. maja 2020 rešujete v celoti (vseh 5 sklopov) na www.megakviz.si.

V začetku junija 2020 bomo pripravili **končno MEGA** žrebanje za reševalce kviza. Izžrebali bomo:

- enega reševalca med tistimi, ki bodo rešili vseh pet sklopov in prišli do MEGA gesla,
- enega reševalca med tistimi, ki bodo zbrali vseh pet žigov kulturnih ustanov,
- pet reševalcev med tistimi, ki bodo rešili vsaj en sklop,
- pet mentorjev.

Kontakt: pionirska@mkjlj.si, tel: 01/308 51 62

MEGA kviz lahko rešujete od 21. oktobra 2019 do 15. maja 2020 na www.megakviz.si.

V šolskem letu 2019/2020 so v MEGA kviz uvrščeni naslednji vsebinski sklopi:

PIŠEM, DA NE POZABIM

Med vsemi bitji je človek edini, ki za sporazumevanje uporablja pisavo. Najstarejša ohranjena sporočila so jamske slikarje, ki predstavljajo prvo obliko beleženja človekovih misli. Poenostavljene slike, ki jih imenujemo piktogrami, v komunikaciji poznamo še danes. Pomislimo na prometne znake in različne simbole, ki jih uporabljamo dnevno. Piktogrami so bili sestavni del tudi nekaterih najstarejših pisav, na primer klinopisa in hieroglifov. Danes ljudje uporabljamo celo vrsto najrazličnejših pisav, vsaka ima svoja pravila, ki se jih je potrebno naučiti.

NE PIŠE SE LE NA PAPIR

V sodobnem svetu moderne tehnologije se pisanje na papir včasih zdi skoraj eksotično dejanje. Si predstavljate, kako bi se marsikdo začudil, če bi mu za pisalno podlago ponudili želvi oklep, živalsko kožo ali voščeno tablico? Človek je skozi zgodovino pisal na najrazličnejše naravne materiale; izdelava papirja iz lesovine je relativno nova iznajdba. Lahko pa bi rekli, da je razvoj pripomočkov za pisanje sklenil krog: začelo se je s prsti in danes se s prsti končuje. Le podlaga je bila včasih skala, danes pa so to zasloni na dotik.

OD ROKOPISA DO TISKA

Izdelava knjige je bila včasih nepredstavljivo zahtevno opravilo. Dandanes ne pomislimo več, da so knjige pred izumom tiska razmnoževali s prepisovanjem in ročnim šivanjem in da je izdelava enega izvoda trajala tudi pol leta. Tisk je omogočil revolucijo na tem področju. Z izumom Johanna Gutenberga je bila knjiga tiskana v več izvodih v enem samem dnevu. Posredno pa je tisk prispeval k hitrejšemu širjenju in lažji dostopnosti informacij. Kljub vsemu pa je bila pismenost še več stoletij dostopna le premožnejšim moškim. Si danes lahko predstavljamo, da večina otrok ne bi hodila v šolo? Z izumom tiska smo Slovenci dobili prve knjige v slovenskem jeziku in temelje za njegov razvoj, v Ljubljani je pod vodstvom tiskarja Janža Mandelca svoja vrata odprla prva tiskarna na območju današnje Slovenije.

KNJIGE SO ZAKLADI

Morda na prvi pogled ne izgleda tako, a knjige so prave zakladnice, ki bogatijo naše znanje in notranji svet, v njih je shranjena zgodovina in so zabeleženi spomini. Kulturno, duhovno in znanstveno vrednost knjig so cenili že v starem veku, ko so nastale prve knjižnice. Te so bile sprva zasebne in v lasti mogočnih vladarjev. Zaradi svojega vpliva na ljudi so marsikatero knjigo ali cele zbirke v različnih obdobjih doživele uničenja. Zato so nekatera knjižna dela, ki so se uspela ohraniti do današnjih dni, dragocenosti v svetovnem merilu. Danes nas pred krajo knjižnih zakladov iz knjižnic zadržuje elektronska zaščita, včasih pa so bile knjige v knjižnicah priklenjene z debelo verigo.

KNJIGA. ZNANJE. RAZUM.

Na razstavi v Mestnem muzeju Ljubljana bomo predstavili obdobja, ki so bila ključna za razvoj slovenske pisane in tiskane besede ter slovenskega jezika, s poudarkom na središčnem prostoru dogajanja, Ljubljani. Ob temeljih, ki jih je postavil Primož Trubar, smo na Slovenskem dobili prve šole in učbenike v slovenskem jeziku in zlagoma prišli do točke, ko se je naš jezik postavil ob bok jezikom večjih evropskih narodov. To se ne bi zgodilo brez srčnih ljubiteljev in raziskovalcev slovenskega jezika, kot je bil npr. Valentin Vodnik, katerega 200-letnico smrti obeležujemo letos. V katerem jeziku bi govorili, če jih ne bi bilo?

